

ERDÉLYI TUDOMÁNYOS FÜZETEK

168. SZ.

LAKODALOM A KALOTASZEGI
MAGYARVALKÓN

ÍRTA

NAGY JENŐ

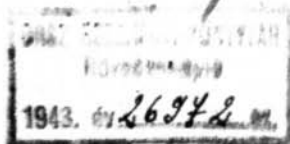
KOLOZSVÁR, 1943

AZ ERDÉLYI MÚZEUM-EGYESÜLET KIADÁSA

Különlenyomat
az ERDÉLYI MÚZEUM
1943. évi 3—4. számából

11.213/168

Felelős kiadó: Nagy Jenő

Ma már sokkal egyszerűbb a valkói lakodalom, mint régen volt.* Ennek oka nemcsak a gazdasági viszonyokban, hanem a város egyre jobban érvényesülő hatásában is rejlik. Csak nagyritkán és csak nagyobb gazda házában fordul elő manapság, hogy mindennek úgy megadják a módját, amint ez még a régi valkói lakodalmakkor szokás volt; ezeknek emlékét már csak a falu vénebbjei őrizték meg. Mostanában nem egyszer megtörténik, hogy a legény egyszerűen megszőkíti a leányt, sokszor éppen a szülők beleegyezésével, akármit is beszéljenek róluk a faluban. Ezzel megtakarítják azt a sok költséget, mely a lakodalommal járna. Ezért is egyeznek bele, különösen szegényebb családoknál a leány megszőkítésébe.

Valkói tartózkodásom alatt, 1937-ben, alkalmam volt résztvenni két módosabb család gyermekének lakodalmán; erről az alábbiakat jegyeztem fel.

„Nagy dendendóciáivál ményen“-mesélték, mikor a lakodalom előzményeiről kérdezősködtem. A *legin* (legény) először *kitapasztajja* (kitapasztalja) a *lējánt* (leányt). Nem könnyű dolog bizony ez, mert sok vetélytársa akad, s megtörténhetik, hogy a leány nem őt „szereti ki cimboráji“ közül. A legények a leány házában gyűlnek össze esténként — keddet és pénteket, a *bütüs napokat* (hőjtös napokat) kivéve, amikor, csúfságból, mosót tesznek a zsebükhöz. Vidám tréfálgatással töltik ilyenkor az időt, míg végre csak kitűnik, hogy ki az, akit a leány magának kiválasztott. A „kiszeretett“ legény, akinek a leány vonzalmát kedves figyelemmel, pl. egy pohár víz-adásával, stb. is tudtul adja, marad azután a legtovább a leánynál. A faluban nemsokára híre terjed az új jövendőbeli párnak. A falu nagyon számontartja most már őket és jaj volna annak a legénynek vagy leánynak, aki szándékát most akarná megváltoztatni.

Még hátra vannak azonban a szülők, akik először — komoly formában — csak a *mëkkérés* (megkérés) alkalmával értesülnek a dologról. Megtörténik, hogy a leány szüleinek nem tetszik a legény. Nem egyszer szőkítették már meg ilyen esetben leányt a legény. „Így jára Kevi Kata is“ — mesélték a falusiak. Egyik leány pedig bánatában, hogy nem mehetett ahhoz a legényhez, akit szeretett, a hóra feküdt ki és úgy halt meg. Ha azonban a szülők-

* A szerző e leírás anyagát a bécsi döntés után tőlünk elszakasztott, ma a határ túlsó felére esett Magyarvalkón 1937–1938 folyamán gyűjtötte. Néprajzi gyűjtésének anyagából már eddig is közzétette a következő dolgozatokat: *A népi kendermunka műszókinése Magyarvalkón*. Debrecen, 1938. Dolgozatok a debreceni Tisza István tudományegyetem magyar néprajzkutató intézetéből. I. sz. (Szerk.: Csűry Bálint). *Magyarvalkói vállfőminták* (Magyar Néprajz I, 122–9). *Adatok a magyarvalkói szénacsináláshoz*. Ethnographia, 1940: 484–8. *Temetés, temető és halotti tor a kalotaszegi Magyarvalkón*. Uo. 1942: 132–43. — *Juhászkészítés Magyarvalkón*. Uo. 1943: 85–6. [A szerk.]

nek nincs kifogása a házasság ellen, szokás szerint a legközelebbi szombatn este megtörténik a legény apja részéről az *ünnepijjes mékkérés*, mikor is *mízes pálinkávuľ* (mézes pálinka, „cukrozott pálinka“), — de régen mézzel édesítették —, *pánkóvuľ* (pánkó) várják a legény egész családját.

A megkérést követő kedden a bánffyhungyadi vásárba megy a legény és a leány szüleivel együtt. Megveszik a *jegyeket*. A legény *gyűrűt*, melybe mindkettőjük nevét véseti be, *jetykötőit* (jegykötő) és 20—30 darab *keszkenőit* (keszkenő) vesz a leánynak, a leány pedig a legény kalapjába *tükrösbokkrétát* (tükrös bokréta), ha büszke a legényre három tükörrel. Ezeknek az ajándékoknak az átadása a *jeccserélés* (jegycserélés) csak szombatn a *mátkásítás* alkalmával történik. Ez vacsora keretében megy végbe. A leány a bokkrétát kendőbe burkolva adja át. A leánynak szánt kendőbe pedig a leány fényképét teszi a legény. A következő nap, vasárnap, ezekkel a jegyekkel megy a legény és a leány a templomba.

Az igazi ajándékozás azonban csak ezután következik. A következő kedden megint a hunyadi vásárban látjuk a házassulandókat. „*A menyasszon felöltözteti a vőlegint*“ (a menyasszony felöltözteti a vőlegényt) — mondják. Vesz neki *inget* (ing), *gatyát* v. *lábravalóut* (lábravaló), *súrcot* (surc, kötény). Megajándékozza a legény többi családtagjait is. A *nyiszoróu lányok* (nyoszolyó lányok) — négyen vannak — egy-egy *fjéjkendőit* (fejkendő), a *vőüférek* (vőfély) — szintén négyen vannak — *olajozs zsepkendőit* (sima tapintású zsebkendő) kapnak ajándékba. A vőlegény ekkor veszi meg menyasszonyának a piros *jeccsizmát* (jegycsizma), a *pántlikás jetykötőit* (jegykötő) és a *bójtot* (bojt). A leány szüleit pedig az *anyóús-* (anyós) és *apóús-csizmávuľ* (apóscsizma) ajándékozza meg. A legény édesanyja, az *anyám-asszony*, *ményének* (meny) *fehír keszkenőit* (fehér keszkenő), vagy *dulandrét* (tulle anglaise; hímzett fátyol) vesz. „A dulandré 1.50 méter szílezs gyönyörű varássá kicsifritot keszkenőit“ — magyarázta meg Kelemen Paliné. Ez a kendő a menyasszony legszebb ruhadarabja, mely most fátyla, ravalatán pedig szemfedele lesz.¹ Ugyancsak az anyámasszony ajándéka a *hálpénzes cifra fjékötőü* (hálpénzes cifra fejkötő) és a *homlokra valóu csipke* is. Az ajándékokat azonban csak a lakodalom napján adják át egymásnak.

Egy héttel a lakodalom előtt azután megkezdődik a sütés-főzés és a készülődés. Sütik a sok *csigást*. Vasárnap este pedig elindulnak a *hívogatók* (hívogatók) — egy a legény és egy a leány részéről — és ezekkel a szavakkal hívják meg a lakodalomra a rokonságot és az ismerősöket: „*Én átalam szóulitattya Bálint András Dombi, hogy légyenek ojan szivessek megjelenni mához éty hétre lesz a fija esküvőüje, éty pohár borra, éty pár tányér levesre, éty pár táncra.*“ Vagy versben:²

¹ Malonyay Dezső így írja le: „... finom fehér patyolat fátyol, két sarkában (egymással átellenben levő sarokban) kivarrott díszítéssel. A dulandlé (tulle anglaise) díszítő szegését színes pamutból, ú. n. „berliner“-ből vagy mint ők mondják hárászból varrják; köröskörül többnyire egyszerű, ritkakockás vagy háromszöges dísz fut végig a fátylon, s a sarkokat mejjrevaló hátsó részének középső díszéhez hasonló hímzés tölti ki.“ (*A magyar nép művészete*. Bp. 1907. I, 56.)

² A szövegben közölt lakodalmi köszöntöket Péter János Pandurtól (70 éves) hallottam, részben pedig fiának Péter Márton Pandurnak feljegyzéseiből gyűjtöttem össze, melyeket ő apjától hallott. Ezek a köszöntők most is a Péter (Pandur)-család birtokában vannak.

Jó napot kívánok
 Kérlek mékhálgassatok
 Ném beszílek tréfát
 Tiszta valóságot
 Vilák kezdetitű úgy vóut és úgy légyen
 Hogy a magyar nemzet szaporodást vészen
 Bálint András Dombi házasonni kiszül
 Akinek nevében hivatgatni jöttünk
 Bálint András Dombi miáltalun kéreti
 Kigyemeteg baráccságát igazán kinyérni
 Légyenek szivessek a ménjegzőüre jönni
 Terített asztához s amellé léüni
 Jókedved deritni, vigam mulatozni
 És a vőülegínyes háznag díszére lénni
 Légyenek szivessek nálla mégjelenni.

A lakodalom napja előtti pénteken van a *konyhafa*. A meghívottak közül néhányan, akiknek szekerek van, a főzéshez szükséges fáért mennek az erdőbe. Sok *csetenyét* (fenyőágot) is hoznak, ezzel díszítik fel a *csetenyész szekeret*, mellyel majd a menyasszonyért mennek és ebből csinálnak *csóvát* (csóva) a vőlegény háza előtt. A csóva sok lombbal és fenyőággal, vagy más díszel feldíszített magas rúd.

A nyoszolyó leányok „cifra virágból“ a *vőüférpácákat* (vőfélypálca) díszítik fel és bokrétákat kötnek. A cigány is megérkezik.

Ezalatt a *pitárban* (pitvar) nagy *tüszéjt* (tűzhely) állítanak fel és nagy üstöt tesznek a tüzre. Főzik a *levest* és az *ámás itét* (almás étel).³ A vőfélyek eközben a feldíszített vőfélypálcákkal újból elindulnak a faluba, hogy a *lakodámas vendégeket* (lakodalmas vendég) meghívják. Egyúttal adományokat is gyűjtenek. A meghívást az *érsőü vőüfér* (első vőfély) végzi, aki mondókáját így szokta befejezni: „*Mivē a ményasszon ety kicsid bárna, kérünk ety kis fehitőüt*“ (nehány tojást). A *második vőüfér* a magával hozott fadénybe, a *kártyába* gyűjti össze az adományokat.

Ezután cigányzene mellett a *kosarasokért* mennek. A kosarak oldaláról, melyeket az asszonyok — a kosarasok — visznek a lakodalmas házhoz, rövid pálcákon *laska pánkóuk* függnek köröskörül, a kosárban pedig nagy percc van. Vig énekszóval és *csujogatással* — rimes kélsoros versek mondásával — gyűlnek össze lassan a „nipek“ a menyasszony és vőlegény házában. A *násznagyok*⁴ pedig elindulnak a menyasszony házához, hogy felszólítsák őt az *esketőüre* (eskető).

A menyasszony házánál a *kiadóü* (kiadó)⁵ fogadja őket, aki a menyasszonyt képviseli. A *násznatyköszöntőüvél* (násznagyköszöntő) köszöntenek be:

Kiadóü gazduram ējöttünk hozzájuk
 Légyenek Istentű ádoztak minnyájok

³ Ételnék neveznek minden olyan leveses táplálékot, melyben hús van.

⁴ Két násznagy van. Legtöbbször a legény bátyjai és unokatestvérei.

⁵ Legtöbbször a leány bátyja, vagy legközelebbi férfirokona.

Mér szükséges vala, hogy mos fekeressük
 A szükséges dógot együtt ekö vessük
 Mērt elérkezék az a határidőü
 Mējben az ifjak köszt meglēssz az esküvőü
 Ekövetkezett az a határnap
 Hogy a jegyeseket megeskesse a pap
 Légyenek szivessek rejánk figyelmezeni
 És a lejánzóúvā jegyzőü úrhoz menni
 Hogy a jegyzőü urunk őüket kikérdezze
 A többi házaspárok közzé berendezze
 Asztám pedig a haranszóukat hajják
 Mejjek az ifjakat esküvőüre hijják
 Hát sziveskeggyenek a templomba menni
 Az eskümondásra buzgom megjelenni
 Ott Isten törvénye szerim megesküsznek
 Egymásnak örökös hűséget ígérnek
 A hit ész szeretet aranláncá leszen
 A zisten segíjjen hát ára benünket

A kiadó erre így válaszol:

Hallóuk násznagyuram emondot szavajit
 Minket sērkengetőü sok szíp mondásajit
 Mi is igyekesztünk, hoty pontosak légyünk
 Ami csak szükséges, hoty mindaszt mektégýünk
 A kikérdezisre mek fogunk jelenni
 A zesketőüre is készem fogunk lenni.

A násznagyok ajándékba a *násznatykendőübe* (násznagykendő) kötött *násznatyperecet* (násznagyperacet) kapják. Ők pedig mézes pálinkával kínálják meg a kiadót. Sokszor előfordul, hogy míg így iddogálnak, csúfságot üznek a násznagyokkal és lábukat az asztallábihoz kötik. Csak mézes pálinkával válthatják ki magukat. A násznagyok után a nyoszolyó asszonyok jönnek és hozzák a vőlegénynek és édesanyjának az ajándékait: a jegykötőt, *fejtiös párnát* (fejtiös, piros csíkos párna), fehér keszkenőt, cifra főkötőt, jegycsizmát és a „lőkfübb, a jegyet“: sok keszkenőt. A menyasszony fogadja őket. Ezeket az ajándékokat azután, hogy mindenki láthassa a menyasszony hozományát, az udvarra tett ágyra és melléje rakják. Ez az *átykitevőü* (ágykitevő), mely a leánynak a szülőiházból való távozását jelképezi.⁶

A menyasszony is készülődni kezd, *kiköszön* szüleitől, testvéreitől, a rokonságtól, „leánycimboráitól“ és a szomszédoktól.

A kiköszönést helyette ilyenkor a násznagy végzi el:

Mielőtt ēvinnēm e ház virákszálát
 Had monygyam ē röviden az őü bucsuzását
 Őü nēm főjthattya ē siróuzokogását
 Azér mondom én ē szive őühajtását

⁶ Azt tartják, hogy a férjhezmenő leánynak, ha elviszi guzsalyát a szülői háztól, mind leánygyermekei lesznek.

Köszönöm jóu apám sok szivességeket
 Ággya még a zistem minden lépésedet
 Hogy örömmel éhess több bödog éveket
 Isten őtamába ajállak tégedet
 Szeretőü jóu anyám hát néked mit monygyak
 Aki hün dājkátál éngem lejányodnak
 Bödogül fojjanak napjaji éltednek
 Mēr jóu anyám vóutál nékem gyērmekednek
 Rátalátam immár szeretet páromra
 Eddigi hejjetem ujjāl cserélem ma
 Bocsáss ē hát idēsanyám szárnyajimra
 Kisérjen adásod éngem utamra
 Kedves testvérejim fogjátok mēk kezem
 Tölletek válásom esik nagy nehezen
 Tārcson össze Isten tesvérszeretedbe
 Jóuk légyünk egymáshoz az egfisz éledben
 Kedves lejámbarátim óu bocsássatok még
 Ha valaha tám vétettem tinéktek
 Köszönöm a hozzám valóú jószivességeket
 Légyeteg bödogok míg a főüdön étek
 Vigre jóu szomszédim jönnek előü rendre
 S minden rokonajim a vendiksereggél
 Kik hozzám valának szivesz szeretettél
 Ággya még Istem mim bödog élettél
 Légutojján tisztēt násznagyuram
 A zisten segítje, aki az égbe van
 Vigē mām bucsumnak követem a zuram.

A menyasszony ezután az esküvőre készül és öltözködni kezd. Édesanyja segíti ebben. Gyászos, fekete pamutból kivarrt *vālfūs inget* (vállfős ing) vesz föl, nyakába a vastag, piros *gránát-gyöngygyász* alá *gyászos pántlikát* köt, mert leányságát gyászolja. Alsó ruháját a *mis-más vászonból* (vászon, melyet kender és gyapot fonálból szöttek) készült *penygyél* (pendely) egészíti ki. A pengyelre kerül elől a *pántlikás kötőü* (pántlikás kötény) és a derékban *darázsöll* (kivarrt), piros posztóból készült *muszūj* (muszuly), melyet úgy *csörgőusan* hajtanak fel. Az ingre a báránybőrrel bélelt, gazdagon kihimezett és díszített *mērevalóut* (mellrevaló) veszi. Simára fésült és hátra-szorított haját *tyikába* (egyágú fonat) fonja, melybe *pántlikát* és *bōjlot* (bojt) fon be. Lesímitott hajára a halpénzes cifra főkötőt és a homlokra való csipkét teszi. Fejét a *dulāndléval* köti körül, melyet egyszer nyakán körülesavar és hátul a sarokig bocsát le. Lábára díszes, zölddel kivarrt, puhaszárú, *piros csizmát* húz. Jobb karjáról fekete *kézbevalóú kendőü* (kézbevaló kendő) hull alá. Az anyja még, hogy majd a szülésnél ne legyen leányának nagy fájdalma, néhány búzaszemet, az igézet ellen pedig sót vagy kulcsot rejt leánya kebelébe.

E közben a völegény is készülődik otthon. Lobogósujjú, *fodōrvászonból* (fodorvászon) készült rövid *inget* (ing) vesz fel. *Gatyájára* vagy *lábravalóújára* (lábravaló) virágosmintájú *sūrcot* (surc, kötény) köt. Az ingre, mely-

nek nyakába *nyakravalóút* (nyakravaló) kötött, *mērevalóút* (mellrevaló) vesz fel, mely ugyanolyan, csak nem annyira mintás, mint a leányé. Fekete *bokré-tás kalapot* tesz a fejébe, mert „hajadonfünt“ csak akkor jár, ha gyászol. Lábát fekete, keményszárú, erős csizmába bujtatja.⁷ Ha az öltözködéssel elkészültek, a két násznaggyal és a kiadóval a jegyzőhöz mennek. *Ujjas pánkóút* (ujjas, ujjalakú pánkó), melybe az évszámot és nevüket *cifritották*, kap a jegyző ajándékba mindkettőjüktől. Közben megszólalnak a harangok és a lakodalmas vendégség már várja, hogy a *tiszteletes úr* összeeskesse őket. A jegyzőtől külön-külön mennek a templomba.

A völegény érkezik előbb, azután pedig nemsokára a menyasszony, akit az egyik nyoszolyóasszony a völegény mellé a *templom piacára* állít ki és rendbehozza a leány ruháját. Megtörténik az *esketés*. Az esketés után, miután már helyet foglaltak, a menyasszony, ha ügyes, kiszalad a templomból és otthon elrejtőzik. Ilyenkor a völegény vőfélyének kell megkeresni. Nagy szégyen az, ha meg nem találja!

A gyülekezet is lassan oszladozni kezd és készül mindkét háznál a lakodalmas menetre, mellyel a völegény a menyasszonyért jön. A leány házánál a *tulipántos ládát* (tulipános láda) készítik. Ebbe rakják a sok hozományt. Ott áll már készen a többi ajándék is, melyet szüleitől, a rokonságtól, meg az ismerősöktől kapott. A völegény és rokonsága ezalatt díszítik a csetenyés szekereket, amelyekkel a menyasszonyért fognak menni.

Dúdok (dúd, világi ének) csendülnek fel és megindulnak a szekerek. Így szól a „szava“ egyik dúdnak:

A vālkaji templon körül	Arambú van a ngy lába hop...
Új, ju, ju, júj	Úgyej Márci ne új rája új...
Fördül a szerencse kerék	Mér lētörík a ngy lába hop...
Hop pá páré, hop, hop, hop	Ha lētörík újjat veszek új...
Ott fördü mēk Pandūr Márci új... ⁸	Mégis csak a tijeđ lēszek hop...
Keví Kata szomörkodik hop...	Keví Kata fēsükodik új...
Ugye Márci be szíp vagyok új...	A tükörbe gyönyörkodik hop...
Ippek hozzáđ illőü vagyok hop...	Ugye Márci, de szíp vagyok új...
Keví Kata új kaszténnya új...	Ippek hozzáđ illőü vagyok hop...

A menyasszony házánál azonban nem eresztik be őket. Csak mikor a násznagy a kiadónak erre a kérdésére „Mi járadba vadnak?“, megfelelt, hajthatnak be a szekerek és kezdődhetik a felrakodás és a búcsúzás. A völegény először megköszöni, hogy neki ilyen jó leányt neveltek és átadja ajándékait, az após- és az anyós-csizmát. E közben ezeket mondja: „*Már ezután ily szólítom kēteket, lēsznek szivessek elfogadni töllem eszt kedves apámuram és anyámasszony.*“

Azok megköszönik és most a leány áll szülei elé. Így búcsúzik tőlük hosszan, bánatosan:

⁷ A leány és legény egyes ruhadarabjairól részletes leírás található Malonyay: i. m. 48–56. l.-ján.

⁸ A réját mindig ismétlik.

A muzsika szóznak ájjon mēk pengése
 A sárkanytyuknak is ájjon mēk csengése
 Mēr bucsuzásomnak most lészen kezdete.
 Jāj miként indiccsam szóulásra ájkajim
 Mēr látom, hogy égnék lobogóú fákjajim
 Jelem vannak már kivánt virágajim
 Mejjeken örömmēl számláltam napajim
 Mióta a zisten a világra hozott
 Erőüs ézs bőücs kárjám mindeddik hōrdozott
 Mos mēj szerencse éltemre vigyázott
 Mērt étý hütös társäl mēgajándékozott
 Istenem tēnéked adok hálaadást
 Bocsáss egedbü minkettőünkre ádást
 Hogy néket tēhessünk szívbéli fogadást
 Bōdogul érhessük a viksőü számadást
 Mán tovább velletek éppen nēm lehetek
 De hogy nē bucsuzzak ára nēm mēhetek
 Azér mid beszílek rá figyēmezzetek
 Hogy éntöllem bucsut minnyájam vegyetek.
 Éngemet nevelőü idēs kedves nemzöü atyám
 Idēs tején tártott kedves idēsanyám
 Étý tártot madarat is ha ēszalasztanátok
 Azután izs bizony tudom bānkóudnátok
 Hát hogy éngem vékkép szeretet lányotok
 Ebbe a zóurába kikē bocsátnotok
 Hogyne fájna értem érzéken szivetek
 Mikor éngem vékkép szárnyomra engettek
 Azér szivem s lēkem szeretet szülőjim
 Kiknek nevékettem ölelőü kárjajin
 Hofy kezgyem tölletek valóú bucsuzásom
 Hogy érhessen oda gyenge tudományom
 Hogy mēkköszönhessem velem tēt jóusáktok
 Irántam mutatot kegyes gondossáktok
 Tudom, hogy ti éngem mikōr kicsi vóútam
 Különösön idēsanyám, kinek tejit szoptam
 Ölibe szoritot kárjain hōrdozott
 Még a fuvóú széltú is mēgötāmozott
 Rengőü böcsőüm mejjet álomszakasztássäl
 Alavásom átäl nyukhatatlansággäl
 Mint idēsanyám vóút hozzám nyájassággäl
 Köszönöm én tehát szípem mēkköszönöm
 Drága jóú szülejim szivesen köszönöm
 Hogy éngem, miny gyengét mēgerősítettek
 Valamint étý kicsit nagyra nevétek
 Még is tanítottak erkōcs tudonánra
 Köszönöm hát azért a zistem mēgággya
 Ággya mēg a zisten kegyēmeket jóúväl
 Ággya mēg mindenkōr sok jóú ádasokkäl

Juttassa a zistem már örekségekre
 Elindút leányok kívánt öröme
 Kétek pedig nékem mám megengegyenek
 Miny gyenge gyermek mindent nem tettem még
 Ággya még a zisten örökké kéteket
 Csókolom szájakat, csókolom kezeket.
 Ti pedig szeretet kedves tesvérejim
 Fírfi és nőünemü igazi vérejim
 Jöjjetek közelebb mégéccēr lássalak
 Bocsánatot kérek, hogy mékszoqlitotalak
 Tudom, hogy még gyermek én is kicsin vóutam
 Mikör még nem tuttam jóut vagy rosszat szóutam
 Ha méksértettelek kedves tesvérimet
 Mos megengeggyetek mer én inēngedek
 Köszönöm húsiktek hozzám jóuk valátok
 It hogy ezuttal egymástü megvájjunk
 Mēr most leszen tölleték víksőü bucsuzásom
 Ággyom még a zisten szivembü kívánom
 Ti lejárbarátim kikkē társákottam
 Vagy a legínsig és Válkóü ifjusága
 Idegyüt vendíksik kicsinnye és uaggya
 Megengeggyetek, ha valamit vétettem
 Minnyájakat a zisten étessen.
 Kedves rokonim köszönöm jóusáktok
 Hogy nem sājnatátok töllem fáraccsáktok
 Hogy ēkisérjenek éngem idegen lakásra
 Jóül esik szivemnek, hoty körülöttem látom
 Ággya még a zistem mostan asz kívánom
 Vígire utojjára ē kē keserenni
 Midón szülejimet ity kē szóqlítani
 Idēsapám idēsanyám fogjon kezet véllem
 Ölejjem mēk csókojjom mēk kikkel ápol éngem
 Öregségeg gyámolóuja egíssígek fentártóuja
 Légyen a menny és a főüd ura, mégádóuja, méktártóuja
 Ádást kérek, ádást várok
 Ággya még a zistem, minnyájoknak
 Jóuccakát kívánok.

A szülei megölelik, megcsókolják és a többitől is elbúcsúzik. Mikor azután már a szekereket megrakták, egyikre ráteszik még a *tērmőüágaskosarat* (termőágaskosár), melyben a völegény családjának szánt ajándékok vannak és perec meg pánkó. Rakodás közben megkezdődik már az elmaradhatatlan csujogató:

Málé lisztet habarátok
 Lēján nélkü maradátok új, ju, ju, ju, ju, ju, ju.

Csak a leányoknak és kis gyermekeknek nem szabad ebben résztvenni.

A menyasszony felül a két vőfély közé, akik rögtön rá is kezdik:

Aggyon Isten jóuccakát
Mi mán visszük Erzsikát
Mi visejjük a gonygyát új...⁹

A vőlegény a két násznaggal a hatökrös szekér előtt megy és vigyáz, nehogy valami baj történjék. Sokszor megesett már, hogyha a legény nem volt elég szemfüles, hogy a kerékszeget kihúzták, vagy gyorsan *mékságatták* az állatokat, hogy úgy fordult fel — szégyenszemre — a szekér. Csodálatos látvány, amint ez a hosszú szekérsor, melyet a díszesen felöltözött lakodalmas nép követ, lassú menetben a falun keresztül halad. Énekelnek, csujogatnak. Most az alkalom, hogy kiki megmondja, ami szíven fekszik. Haragját vagy keserűségét csujogatásokba tömörítse. Mindenkinék kijut a csujogatásból. *Kicsujogatják*, hol szépen, hol természetes nyersséggel és nyíltsággal a menyasszonyt:

Bálint András sok irigye Sárga rigóú pillangóú
Mégis van szif felesége új... A vőlakaji lám mín jóú új...

Ez a lőjány ojan szíp
Mint üveg alatt a kíp új...

párbeszédés formában:

A menyasszom bujába De biz oda sē bujjék
Bujik a sajátába új... Mērt onnét is kiláccik új...

Az egész násznép egyszerre, karban:

Azér vagyunk ojam víg
Mērt a menyasszonyunk szíp
Szíp a hire, szíp a neve,
Szíp a magaviselete, új...

A vőlegény násznépe sem hagyja magát:

A vőülegín sē csúnya
Ojam, mint egy bokréta, új...

Szíp a fekete bárány A legín is amēj bārna
A feketeszēmú lány Amējnek szíb göndör haja, új...

Egymást bosszantva:

menyecske:

Ezeknek a legínyeknek
P... kéne szegínyeknek, új..

legény:

Kéne biza de nēm jóú
Belekötött a hirnyóú, új...

⁹ A réját itt is, alább is ismétlik.

menyecske:

Ném kötött abba a hírnóú
Csak ném tudod mire valóú, új...

Ha valaki az ablakból nézi őket:

Jāj de szípen níznek minket
Ággya még a zisten úket, új...

A „tiszteletest“ sem hagyják ki:

Tiszteletes udvarán	Szereti a pap a lencsét
Szaporodik a bárány, új...	De még jobban a menyeskét, új... ¹⁰

Mikor aztán a legény otthona felé közelednek:

Né búsujjon anyámasszony,	Ki a házát kispérje
Lész mán, aki mosogasson,	Ki a tüszéjt megmeszeje
	(Ki a szivit meggyötörje), új...

Megérkezésakor:

Kész szēm árpa, kész szēm rozs
Mégérkesztünk ippeg most, új...

Leszállnak és lerakodnak a szekerekről, a menyasszony pedig férje szülenei
békösön (bekösön):

Aggyon Isten jóú estét apámuram, anyámasszony
Már ezután íty szóuliton kēteket
Hotyha megengedik nékem ezen nevezetöket
Különösnek veszik a zén köszöntöü beszidemet
Hotyha magok lejányoknak elismérnek éngemet
Járáson kelésem Isten igazgattya
Istem vezíréd bé éngem esz hājligba
Ádom öü szen nevét, hoty kézem vezetett
Kegyémébü Isten e hászhoz éngemet
Szivejiket a zúr én hozzám hājította
Fogaggyanak tehát kētek hājlikogba
Lēgyenek szülöjim hejjet jóú oktatóuk
Minden ügyejimben nékem útmutatóuk
Kētek előtt állok alázatossággal
Köszöntöm szivembü egéz buzgósággal
Ide én Istennek szíp házábü jöttem
Höl fijoknak örök hūsíget esküttem

¹⁰ Egyik régebbi tiszteletesnek szölt ez.

S midőn firjemnek hűsigeit fogattam
 Akkōr magam kētek lányoknak attam
 Hűsigeit igērvēn nēm kívánok sokat
 Csak nízzenek úgy min lējányokat
 Mērt idēs szūlejem sírva maradának
 Amikor ēngemet ūtnak inditának
 Kedves jóu tesvérim, könnyesztek érettem
 Mērt ōüket szīvem méjjēbū szerettem
 Ide azon idēs reminsig vezetett
 Hogy nēm lēssz irántam hideg szeretet
 Idēsanyám hejjet más jóu anyát látok
 Akibe szīvemnek örōmöt találók
 Bōdog lēszek, ha ōj szeretve ōlēne
 Ezem bōdokságba kēd is rīszes lēnne
 Ēn az igaz, nēm esz házba szūlettem
 Idēsapám Péter Isván házánál nevēkettem
 Sōrs által esz hējsigbe esz házhoz vezettem
 Ēn is hűsigeimet mire kōtelesztem
 Hōuttomig mēktártom úgy āggyon a zisten
 Szūlejem, testvérejem mīj szomorom valának
 Mikor ēngem szárnyak alól ide ēbocsátának
 De a sōrsnak vígzīsinek engenni kēntelenek valának
 A zisten ōtāma alatt ēngem ēbocsátának
 Isten, aki teremtette eszt a pompás vilāgot
 Sokképen nehéznek látā a magányossāgot
 Maga szērzette kezdedbe a bōdok házassāgot
 Tārsul adā Ādām mellē Ēva asszonsāgot
 Ābrahām is ity kēt össze ama kēgyēs Sārāvāl
 Izsák a zōū fija ama szūz Rebekāvāl
 A mezopotāmijaji Betunēnak lányāvāl
 Kit Elizēr szóugāja hozot nēki magāvāl
 Így Isten rendelēzsbū hozott ēngem magoknak
 Kētek kedves gyērmekük hūtōs tārsának
 Fogaggyanak ē hát kérem magok lányaknak
 Engedēmes fogok lēnni kegyēmek szavoknak
 Lēgyen esz ház ezzel Istennek ādāsa
 Kōszōntōū szīvemneg buzgōū ōuhājtāsa
 Kōszōnni kívánok e ház gazdājának
 E zōurātū fogva apāmnek, anyāmnek
 Ha szīvesen veszik a zēn kōszōntōū beszīdemet
 Āggya mēg a zegek ura kegyēmeket
 A zisten esz házat tēgye āllandōūvā
 A zēgnek ādāsa ide hārmatozson
 Hogy az ādās innēt suha ē nē foggyon
 Ahány csep víz vagyon a Nilus erēbe
 Hām bimbōū virāgzik a virāgos kērbe
 Valamēnnyi csillag ragyok szīp idōūbe
 Anyi ādās szājjon rājok életōgbe

Ággya mēg a zegek ura kētek szeméjjekeket
 Jóuszágokat, cseléggyeket egisz hējsigeket
 Ággya mēg a zisten kēteket séngemet
 Atyám, ki a zégbe vaty hāl mēk köszöntésemet.

A völegény apja és anyja kezét fog a leánnyal, aki még mielőtt leülne, pálinkával *ráköszönt* apjaurára:

Az Isten ággya mēk kēdet apámuram
 Fētőütött üvegem most kēdre köszöntöm
 Fogaggya ē töllem mēr jóu szívvel adom
 Mēr ide vezérēt éngemet a sōrsom.

Átadja az ajándékokat. Ahogy leült, fiúgyermeket tesznek az ölébe, hogy majd fiú legyen az elsőszülött. A gyerekek peracet ad. A legény is csak most először ülhet melléje a násznép előtt. Közben egyre többen gyűlnek be a házba és készülődnek a tánchoz. Felteszik a *konytyolóu abroszt* (kontyoló abrosz) és a leányt a nyoszolyó asszonyok *fēkonytyojják*; haját két *tyikába* (fonatba) fonják és kontyba csavarják. „*Jāj, szēgint, hogy mēgdobáták, hogy mēgdagatt a feje*“ — mondják ilyenkor a bentülők. Amíg ez folyik, a leány régi legényismerősei arra törekednek, hogy észrevétlenül a *nászággyba* tövist, tojáshajat, nem egyszer még cserepet is tegyenek. Ha nem elég figyelmes a leány lefekvéskor, nagyon pórul járhat. Éjjelre a szülők a *sütőházba* (kisebbik szoba), az új pár pedig a *lakóházba* (nagyobbik szoba), megy aludni.

A *reggeli köszöntőu* (reggeli köszöntő) elmondásával kezdi meg az új asszony a másnapot:

Béjöttem esz házba Isten kegyēmévél
 A zanyaszentēgyháznak ōj szíp seregévél
 Őu, a szent Isten az én jövísemet
 Szerencsésé tēnné ide bēlipísem
 Mivē szent Isten szerencsém íty hozsza
 Hogy éltem napjába hū társat ada
 Ezen hív szerencse it vala lētéve
 Ifjú legín ki párjának vesze
 Őu irgāmas Isten vilák teremtőuje
 Minden teremtésit hū gonviselőuje
 Fētekintek hozzád a magas egekre
 Árazd ádasod egész életünkre
 Bíkessíg bōdoksák közöttünk lakozzék
 Az öröm szeretet mindég virágozzék
 Hogy éhessük egisz életünket
 Istenem és uram hād mēk kérésemet.

Azután siet rendbe tenni a házat, mert nemsokára jönnek a nyoszolyó asszonyok, akik tányérokkaal és kancsókkal díszítik fel a szobát. Ekkor *rakják fē* (felrakják) a *vetett ágyat* is. Közben megint csujogatnak. A *fēterítés*

(felterítés) közben sok bolondságot csinálnak. Sokszor gyapjút tesznek a szénre, s bűzétől senki sem maradhat meg a szobában.

A *ménycskét*, aki reggel még mindig egy fonatba fonta haját, újból falkontyolják. Öltözete most már nem gyászos. Piros pamuttal kivarrt vállfős inget vesz fel, melyre piros pántlikát köt. Mintás kendőt vesz elő. A *duládrét* is felkötí. Így mennek a templomba. Itt az *új asszony* az *anyóusz szigbe* (anyós szék), az *új embër* (új ember) pedig az apja helyére ül.

Templomozás után a vőfélyek *hériszbe gyűjtik össze a nípeket*. Az új házaspárnál azonban nem engedik be őket, mert közben a két vőfély eltűnt, hogy ne tudják meg a *hériszek*, hogy ki hívta meg őket. A násznagy áll végre elő és kérdezi, hogy hol van a menyasszony. A házból *ijesztőüket* és „bohócockat“ mutatnak ki, s csak legvégül az új asszonyt. Kérdik, hogy ez volt-e az. „*Jāj nēm ijem vóút, mēkszáta a hārmát, mēgdagatt a feje*“ (mert kontyban van a haja) — hallatszik kívülről, mikor az új asszonyt meglátják. Végre azután beengedik őket. A fiatal menyecske mellé szülei ülnek. A fiatal férj pedig, aki különben mindig az első a házban, ahogy mondják: „*A keszkenőü mindétik fē kē emejje a kalapot*“ — most kiszolgálja feleségét: *visszaggya a lányt apjának és anyjának*.“

A lakodalmas ebédhez a násznagy hívja meg az otlevőket:

Urak asszonságok foglaljanak hejjet
Terítve a zasztāl mindenki lēühet
Ot künn a konyhába zaklat a szakácsné
Ha mēk soká várunk ēpuhul a lé
A legínyeknek is viszket mán a tāpa
Násznípünk fūrösznek étēbe itāba
Asztán hogy a sok lányt māj mēkförgassák
Itt állanak körülem kīszen amin láttyák
Kényēmeskeggyenek csak ide telepenni
Étēbū itābū ami lēs rizsvenni
S én hogy jóü levessē vessék mēg a zágyat
Kivánok szivembū igen jóü itvágyat.

Mindegyik tál ételre *köszöntőüt* (köszöntő) mondanak, legtöbbször a násznagyok.

Levesre:

Isten nevében imé mēgérkesztem
Tudom, hogy asz monygyág biz jóucs cselekettem
Imé itt a leves étkek alapja
Násznagy úr a példát mēgmutatya
Imé tehát a leves mejjet adot jóü hús
Azért itt sēnkinek szive nē légyen būs
Nosza muzsikusok szojjon hát a vik tus
Ezzē dícsírtessík a zúr Jēzus Krisztus.

Marhahúsrá:

Itt a jóü mārhhús, mellette a tōrma
Tessík vendígejim metéjjék ē sōrba

Ejnye talám mireg van a pálinkába
 Igyanak nē legyen jókedvögbe csőrba
 Ezért a törmájér jóú sokat fárattam
 Magyarország jóú részét széltibe bėjártam
 Eszt a keveset is Maros tövibe ástam
 Szerencsémnek tårtom, hogy rátaláltam.

Paprikásra:

Mivē, hogy nincs több ijen ízes étek
 Erre az embérnek vizet inni viték
 Itt a jóú paprikás urajim vegyétek
 Széles jóú itvággyal egyétek.

Alig hangzott el néhány köszöntő, a szakácsné jelenik meg az ajtóban, akit az egyik vőfély vezet be és a szakácsné bekötött kezére mutatva, kezében a „nagykalánnal“, ezeket mondja:

Hajjunk szóút én ismem papolok
 Addig jóú urajim tölle mēk sē vállok
 Míg asz mēg nēm nyerem amijért istállók
 Bezzeg násznagyuram szomorú hír vagyon
 A szakácsné keze sebes nagyon
 Szegin hogy a rántást ot kün kevērgette
 A jop kezit a tűz szörnnyem mēgégette.

A „nagykalánnal“ körüljár ezután és a szakácsné számára gyűjt. Evés után kezdődik a *szóúllás* (szólás). A fiatal pár egymás mellé ül, előttük bor és tészta van. „Ki akar szóúllani?“ — kérdi a násznagy. Először a férj édesapja áll elő és ajándékozza meg a fiatal párt, azután jönnek az új asszony rokonai. Minden *szóúllót* (szóló) a fiatal asszony pálinkával kínál meg és így köszöni meg az ajándékot: „Köszönnyük szípen a zisten ággya mēg.“ „A zisten szaporiccsa mēg“ — feleli rá a szóló.

Adakozás után a vőfély *kiszójjja* (kiszólja) a *mēnyasszon táncot* (menyasszony tánc): „Mos kezdődik a mēnyasszontánc“:

Imé itt áll előttünk
 A zidēs mēnyasszony
 Hogy mēnyeske fejjel
 Elősszór mulassson
 Minden vendígnak
 Egy nóúttát juttasson
 S mājđ az ajándígbú
 Új csizsmát vārasson
 Táncojjon hát välle
 Mindenki éty kürtát
 De ē nē típörják
 A csizsmájá sārkat

Gondojjanak āra
 Hogy drágájér vārták
 Asztán tömjik mēg
 Bankóúval a mārkat
 Az asztā közzepín
 Van éggy üres tányér
 Ēn kezdem a táncot
 A többi mēg rájér
 Addig mēnnyenek ēl
 Hatosér, krājcárér
 Húz rá cigán, húz rá
 Az új házaspárér.

Megkezdődik a tánc, először a vőfély, azután a férj, majd ennek az apja és anyja táncoltatja meg a fiatal ásszonyt. Mindenki, aki ezután vele táncol, köteles bizonyos összeget a tányérba tenni, melynek fele az új házaspáré, fele pedig a cigányé.

„Ki a hibás?” — kérdi a menyecske. — „Én, jó?” — feleli rá a legény és máris ott járják büszkén, tüzesen, cifrázva. Ha fárad a menyecske, a nyoszolyó leányok váltják fel. Közben *falámoznak* is egy kicsit. Almás étel kerül megint az asztalra. Víg dúdolás kezdődik, megint felcsattan a csujogató és egymást és a táncolókat bírálják:

Ha uty tunná szitáni	Jár a farod, mint a csíp
Mint a farod riszáni, új...	Mint akit a bőha csíp, új...

Ha valaki elszólta magát, vagy „sántított” a versben:

Cserip tányér csapd össze	Három kosár piros āma
Nyálosz szadat fogd össze, új...	Ojat szóüllál mint egy mārha, új...

Reggelre jár már az idő, mikor lassan oszladozni kezd a lakodalmas vendégsereg. Felhangzik még egyszer az utolsó csujogató és egyúttal jókivánság is:

Mégette a tyúk a lencsét
Aggyon Isten jó szerencsét, új...

Azután csend borul a lakodalmas házra.

A kalotaszegi lakodalom, s így a magyarvalkói is, számos olyan emléket őrzött meg és tartott fenn, mely bennünket arra a korra emlékeztet, amikor a legény a leányt még úgy rabolta el magának. (A leány gyakori megszökötése, elrejtőzése, alárendelt szerepe, stb.). A falusi nép még mindig meséli azt a történetet, amikor Nuc, a havas királyának fia, Valkai Borbárát elrabolta és havasi magányába vitte.

Számos nyomát találjuk azonban a magasabb társadalmi rétegekből a néphez leszállott szokásoknak is (köszöntők, a násznagyok szerepe, a lakodalmi ebéd, stb.), melyre jó példával szolgál a kalotaszegi nép egész életberendezése és művészete is. Pl. a varrottasok mintáinak összetétele.

Mégis azért legjobban a kalotaszegi nép lelkülete tükröződik vissza benne: szereti a szépet és igyekszik mindennek megadni a módját. Ezt mutatja a kalotaszegi ember maga, háza, ruházata, művészete és lakodalmá is.*

* Nyomdatechnikai okokból az ű félhangzót egyszerű ű-vel, az azonszótagú l, r és j előtt megnyúlt ű és ű hangot pedig ō és ű-vel jelöltük [A szerk.].

Erdélyi Tudományos Füzetek

Megindította György Lajos

Szerkeszti Szabó T. Attila

Az EME kiadása

11. Tavasz Sándor: Erdélyi szellemi életünk két döntő kérdése	1.20
12. György Lajos: Két dialógus régi magyar irodalmunkban	2.—
13. K. Sebestyén József: A Becse-Gergely nemzetség, az Apafi és a Bethleni gróf Bethlen család címere	1.50
14. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1926. év	1.50
17. György Lajos: Egy állítólagos Pancsantatra-származék irodalmunkban	1.50
18. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1927. év	2.—
19. K. Sebestyén József: A középkori nyugati műveltség legkeletibb határai	2.—
20. Szabó T. Attila: Az Erdélyi Múzeum-Egyesület XVI—XIX. századi kéziratos énekeskönyvei	1.50
21. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1928. év. pótlásokkal az 1919—1928. évről	1.50
22. György Lajos: A francia hellénizmus hullámai az erdélyi magyar szellemi életben	1.50
23. Kántor Lajos: Az Erdélyi Múzeum-Egyesület problémái	1.50
26. Papp Ferenc: Gyulai Pál id. Bethlen János gr. körében	1.50
28. Biró Vencel: Püspökjelölés az erdélyi róm. kath. egyházmegyében	1.50
30. Hofbauer László: A Remény című zsebkönyv története (1839—1841)	1.50
31. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1929. év	1.50
33. Rajka László: Jókai „Törökvilág Magyarországon” c. regénye	1.50
34. Temesváry János: Hét erdélyi püspök végretele	1.50
35. Biró Vencel: A kolozsmonostori belső jezsuita rendház és iskola Bethlen és a Rákóczy fejedelmek idejében	1.50
36. Szabó T. Attila: Az Erdélyi Múzeum Vadadi Hegedüs-kódexe	1.50
37. Kántor Lajos: Hidvégi gróf Mikó Imre szózata 1856-ban az Erdélyi Múzeum és az Erdélyi Múzeum-Egyesület megalakítása érdekében	1.50
38. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1930. év	1.50
39. Balogh Arthur: A székegyházi vallási és iskolai önkormányzat	1.50
40. György Lajos: Eulenspiegel magyar nyomai	2.50
42. Kristóf György: Bárány Eötvös József utazásai Erdélyben	2.50
43. Hofbauer László: Az Erdélyi Híradó története	1.50
46. Varga Béla: Az individualitás kérdése	2.50
51. Balogh Jolán: Olasz falfestmények Gyulafehérvárról	1.—
52. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1931. év	1.50
53. Kántor Lajos: Magyarok a román népköltészetben	1.50
54. György Lajos: Magyar anekdotáink Naszreddin-kapcsolatai	1.50
55. Vess Endre: Gróf Kemény József (1795—1855)	4.—
56. Kántor Lajos: Kölcsönhatás a magyar és román népköltészetben	1.—
57. Tavasz Sándor: A lét és valóság	2.—
58. Szabó T. Attila: Adatok Nagyenyed XVI—XX. századi helyneveinek ismeretéhez	2.—
60. Vess Endre: A történelméről Báthory István király	2.50
61. Boros György: Carlyle	1.20
62. Juhász Kálmán: Két kolozsmonostori püspököt a XVI. században	1.50
63. Biró József: A kolozsvári Bánffy-palota és tervező mestere, Johann Eberhard Blummann	2.—
64. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1932. év	1.50
65. János Elemér: Az irodalomtörténet-írás legújabb irányai	1.50
66. Kántor Lajos: Erdély a világháborút tükröző román irodalomban	1.50
71. Balogh Jolán: Márton és György kolozsvári szobraszok	5.—
74. Kristóf György: Eminescu Mihály költeményei	1.50
76. Juhász Kálmán: Műveltségi állapotok a Temesközben a török világban	1.20
79. Valentiny Antal: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1934. év	2.—
80. Biró József: Magyar művészet és erdélyi művészet	2.—
81. György Lajos: Anyanyelvünk védelme	1.20
82. Grandpierre Edit: A kolozsvári Szent Mihály-templom története	2.50
84. Kozsosa Sándor: Históriai ének Bocskay Istvánról	1.20
85. Révész Imre: Méliusz és Kálmán	2.50
88. Rás Károly: A mi regényirodalmunk	2.—
89. Valentiny Antal: Románia magyar irodalmának bibliográfiája. 1935. év	1.20
90. Monoki István: Romániában az 1935. évben megjelent román-magyar és magyar időszi sajtótermékek címjegyzéke	2.—
92. János Elemér: Nyelv és társadalom	1.50
94. Jászay Károly: Magyar lutheránus megmozdulások Cluj-Kolozsváron 1798—1861	1.50
95. Valentiny Antal: Románia magyar irodalmának bibliográfiája 1936. év	2.—
96. Kántor Lajos: Czegléi gróf Wass Ottília, az Erdélyi Múzeum-Egyesület nagy jövevénye	2.—
97. Szabó T. Attila: A transylvan magyar társadalomkutatás	1.20
98. Lakatos István: A román zene fejlődéstörténete	2.—
100. György Lajos: Dr. Bitay Árpád életrajzi adatai és tudományos munkássága	1.20
101. Szabó T. Attila: Dés helynevei	2.—
102. Valentiny Antal: Románia magyar irodalmának bibliográfiája. 1937. év	2.—
103. Makkai Endre-Nagy Ödön: Adatok teli néphagyományaink ismeretéhez	4.—
104. Szabó T. Attila: Bábonny története és települése (68 képpel)	4.—
105. György Lajos: Az „Erdélyi Múzeum” története (1874—1937)	2.—
106. Fábiny Béla: Nagykend helynevei	1.—
108. Szabó T. Attila: Levéltári adatok faépitészetünk történetéhez. II. Székelykapuk és fazarak	1.20
109. Kristóf György: Az erdélyi magyar vidéki hírlapirodalom története a kiegyezésig	2.—
110. György Lajos: Dr. Rajka László élete és tudományos munkássága	1.20
112. Valentiny Antal: Románia magyar irodalmának bibliográfiája. 1938. év	2.—
113. Domokos Pál Péter: Zemlány János kéziratos énekeskönyve (XVII. sz.)	1.20
114. Szabó T. Attila: A kalotaszegi nagybirtokok jobbágságának szolgáltatása és adózása (1640—1690)	2.—
115. Nagy Géza: Geleji Katona István személyisége levelei alapján	1.20
116. Kántor Lajos: Párhuzam az Erdélyi Múzeum-Egyesület és az Astra megalakulásában és korai működésében	1.50
118. Imre Lajos: A közművelődés mint társadalmi feladat	1.—
119. Balogh Artúr: A Nemzetek Szövetsége húsz évi működésének mérlege	1.20
120. György Lajos: A magyar nábob	1.50
121. K. Sebestyén József: A Cenk-hegyi Bravosia vár temploma	1.50

122. Valentiny Antal: Románia magyar irodalmának bibliográfiája. 1939. év —	2.—	148. Tavasz Sándor: A két Apafi fejedelem	2.—
123. Szabó T. Attila: Ujabb adatok és pótlások kéziratok énekeskönyveink és verses kézirateink könyvészetéhez —	1.50	149. Németh Gyula: Körösi Csoma Sándor lelki alkata és fejlődése — — —	2.50
124. Ady László: Magyarokpus helynevei	2.—	150. Entz Géza: Szolnok-Doboka középkori műemlékei — — — — —	3.—
125. Nyárády E. Gyula: Kolozsvár környékének mocsárvilága — — — — —	2.50	152. Györfly István: Erdély virágtalan növényei (Cryptogamae) a kutatás jövőt néző megvilágításában — — — — —	3.—
126. K. Sebestyén József: Régi székely népi eredetű műemlékeink — — — — —	1.88	153. Balogh Artúr: Erdély nemzetiségi kérdései — — — — —	1.80
127. Biró Vencel: Gr. Batthyány Ignác (1741—1798). — — — — —	1.—	154. Vita Zsigmond: Románia magyar irodalmának bibliográfiája 1940-ben és 1941-ben — — — — —	1.50
129. Ferenczi István: Régészeti megfigyelések a limes dacicus északnyugati szakaszán — — — — —	4.—	155. György Lajos: A Benigni-könyvtár — — — — —	1.—
130. Herepei János: A dési református iskola XVII. és XVIII. századbeli igazgatói és tanítói — — — — —	2.50	156. Gazda Ferenc: Gr. Kemény József és Mike Sándor levelezése — — — — —	2.50
131. Palotay Gertrud: Régi erdélyi hímzés-minta-rajzok — — — — —	2.50	157. Makkai László: Az erdélyi románok a középkori magyar oklevelekben — — — — —	2.—
132. Tóth Zoltán: Iorga Miklós és a székelyek román származásának tana — — — — —	2.—	158. Vita Zsigmond: A Bethlen kollégiumi színjátszás a XVII. és XVIII. században — — — — —	1.50
133. Jakó Zsigmond: Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárának multja és feladatai — — — — —	2.—	159. Palotay Gertrud—Szabó T. Attila: Mezőségi-magyar hímzések (137 képpel) — — — — —	12.—
135. Kristóf György: Tudományos intézetek Erdélyben 1919-ig — — — — —	2.—	160. Mikó Imre: A magyar államnyelv kérdése a magyar országgyűlés előtt — — — — —	2.50
136. Balogh Ödön: Néprajzi jegyzetek a csüggési magyarokról — — — — —	2.50	161. Borbély Andor: Erdélyi városok képeskönyve (22 képpel) — — — — —	8.—
137. Debreczeni László: Szeljegyzetek egy népművészetünkről szóló munkához — — — — —	2.—	162. Entz Géza: A középkori székely művészet kérdései (16 képpel) — — — — —	3.—
138. Imreh Barna: Mezőbánd helynevei — — — — —	3.—	163. Cs. Bogáts Dénes: Háromszéki oklevél-szójegyzék — — — — —	12.—
139. Mikó Imre: A törvényhozói összeférhetetlenség — — — — —	2.—	164. Kristóf György: Pádrusz Mátyás királya és Vörösmarty Szép Ilonkája — — — — —	1.50
140. Biró Vencel: Gróf Zichy Domonkos Erdélyben — — — — —	1.50	165. Ferenczi István: Csikkarcfalvi régiségek — — — — —	1.50
141. Entz Géza: A dési református templom — — — — —	2.50	166. Herepei János: Scholabeli állapotok Apáczai Kolozsvárra jövetele előtt — — — — —	2.50
142. Tolnai Gábor: Gróf Lázár János, a Voltaire-fordító — — — — —	1.—	167. László Gyula: Erdély településtörténetének vázlata Szent István koráig — — — — —	3.—
143. Herepei János: Könyvészeti tanulmányok — — — — —	5.—	168. Nagy Jenő: Lakodalom a kalotaszegi Magyarvalkón — — — — —	2.—
144. Nagy Géza: Társadalmi ellentétek a régi erdélyi református egyházban — — — — —	1.50	169. Mozsolics Amália: A magyarországi bronzkor kronológiájáról — — — — —	4.—
145. Tóth Zoltán: A román történettudomány és a székelyföldi románság kérdése — — — — —	2.50	170. Vita Zsigmond: A nagyenyedi Bethlen-kollégium ifjúságának irodalmi törekvései a reform-korszak kezdetén — — — — —	2.50
146. Kelemen Lajos: Radnótfája története — — — — —	1.—		
147. Szabó T. Attila: Dés települése és lakossága — — — — —	2.—		

Megrendelhetők a kiadóhivatalban: Kolozsvár, Király-u. 14.

A felsorolásból kihagyott számok elfogytak.